

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

ความเป็นมา

พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีหลักการเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อให้สหกรณ์มีระบบการดำเนินงาน การกำกับดูแล และการตรวจสอบกิจการภายในที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยคณะรัฐมนตรีได้เสนอต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๑ เพื่อให้พิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติบรรจุในระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๓/๒๕๖๑ วันศุกร์ที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑ และในคราวประชุมสภานิติบัญญัติครั้งที่ ๘๑ /๒๕๖๑ เป็นพิเศษ ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่ ๒ และลงมติในวาระที่ ๓ เห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย โดยส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๑ ซึ่งกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ที่ยังใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน ๓ ฉบับ สำคัญมีดังนี้

๑. พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๓๐ ก หน้า ๒๓ เมษายน ๒๕๔๒

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๒ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว ทำให้มีบทบัญญัติหลายประการไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการสหกรณ์ให้ทันต่อสภาพการแข่งขันกับระบบธุรกิจในปัจจุบัน ประกอบกับพระราชบัญญัติดังกล่าวได้รวมบทบัญญัติเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกรซึ่งสมควรปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงเห็นควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ที่ใช้บังคับอยู่เดิมทั้งฉบับ โดยจัดระบบสหกรณ์ให้สหกรณ์มีชนิดเดียวคือสหกรณ์ที่สมาชิกมีความรับผิดชอบจำกัดเท่าจำนวนหุ้นที่ถือ เพื่อให้สหกรณ์พัฒนาไปด้วยความมั่นคง ในด้านการกำกับและส่งเสริมกิจการสหกรณ์ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่เสนอความเห็นต่อรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ จัดให้มีกองทุนเพื่อพัฒนาสหกรณ์เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่บรรดาสหกรณ์ปรับปรุงองค์ประกอบและวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ได้ปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้มีการพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสหกรณ์อย่างเป็นระบบ ตลอดจนปรับปรุงบทกำหนดโทษให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัตินี้มีทั้งสิ้น ๑๓๘ มาตรา ๑๐ หมวด และบทเฉพาะกาล โดยมีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

๑. ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติมทั้งหมด (มาตรา ๓)

๒. ยกเลิกระบบสหกรณ์ชนิดไม่จำกัดออกทั้งหมด โดยกำหนดให้มีระบบสหกรณ์เพียงประเภทเดียวเท่านั้น ได้แก่ สหกรณ์ชนิดจำกัด ซึ่งจะประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีความรับผิดชอบเฉพาะเท่าจำนวนหุ้นที่ถือ ทั้งนี้ เนื่องจากในระยะหลังไม่มีประชาชนยื่นขอจดทะเบียนสหกรณ์ชนิดไม่จำกัด และสหกรณ์ชนิดไม่จำกัด

ก็จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงเป็นสหกรณ์ชนิดจำกัดไปหมดแล้ว บทบัญญัติในส่วนที่ว่าด้วยสหกรณ์ชนิดไม่จำกัดจึงหมดความสำคัญ ยกเว้นเพียงเรื่องเดียวที่ยังคงกำหนดให้คงมีไว้ คือ ทูกลางของสหกรณ์ไม่จำกัด (มาตรา ๘ มาตรา ๓๓ ถึงมาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ (๑))

๓. กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายในการส่งเสริม สนับสนุน และการคุ้มครองสหกรณ์ (มาตรา ๙ ถึงมาตรา ๑๔)

๔. กำหนดให้ผู้ตรวจการสหกรณ์ หรือเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สามารถเข้าไปดำเนินการในสหกรณ์ได้ในกรณีที่สหกรณ์นั้นตั้งใหม่ หรือสหกรณ์ขาดทุนติดต่อกันเกิน ๒ ปี (มาตรา ๒๓)

๕. กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาสหกรณ์ (กสพ.) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนของสหกรณ์เพื่อนำไปใช้เป็นทุนหมุนเวียน และสามารถกู้เงินไปดำเนินกิจการได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น (มาตรา ๒๗)

๖. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งและจดทะเบียนสหกรณ์ (มาตรา ๓๓ ถึงมาตรา ๔๒)

๗. กำหนดให้สหกรณ์มีสมาชิกสมทบได้ด้วย โดยให้นายทะเบียนสหกรณ์เป็นผู้กำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้ (มาตรา ๔๑)

๘. กำหนดให้ในกรณีที่ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ข้อบังคับต่าง ๆ อาจขอให้นายทะเบียนสหกรณ์ตีความให้ได้โดยที่สหกรณ์ผู้ร้องขอจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยนั้น (มาตรา ๔๕)

๙. กำหนดให้สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นมีอำนาจกระทำการภายใต้วัตถุประสงค์ของสหกรณ์นั้น ซึ่งมีความชัดเจนและมีขอบเขตกว้างกว่าเดิม (มาตรา ๔๖)

๑๐. กำหนดให้สหกรณ์ดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง (มาตรา ๔๘)

๑๑. กำหนดให้สหกรณ์จะต้องมีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่มีจากการเลือกตั้งของสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ โดยที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ดังกล่าวต้องประกอบด้วย ประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน ๑๔ คน (มาตรา ๕๐)

๑๒. กำหนดจำนวนกรรมการที่สหกรณ์แต่ละประเภทจะต้องมีไว้ ส่วนกรรมการชุมนุมสหกรณ์นั้น กำหนดให้มีได้ไม่เกิน ๑๕ คน (มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๖)

๑๓. กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งกรรมการสหกรณ์ โดยกำหนดให้ดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน ๒ วาระติดต่อกัน วาระละไม่เกิน ๒ ปี (มาตรา ๕๐)

๑๔. กำหนดคุณสมบัติของผู้เป็นกรรมการและผู้จัดการสหกรณ์ (มาตรา ๕๒)

๑๕. กำหนดให้สหกรณ์ทุกสหกรณ์ต้องมีผู้ตรวจสอบกิจการซึ่งในที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอกตามจำนวนที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้สหกรณ์มีผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์มากเกินไปจนความจำเป็นทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย (มาตรา ๕๓)

๑๖. กำหนดให้สหกรณ์ต้องประชุมใหญ่สามัญประจำปี ปีละ ๑ ครั้ง ภายใน ๑๕๐ วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์นั้น (มาตรา ๕๔)

๑๗. กำหนดให้สหกรณ์สามารถจัดให้มีการประชุมใหญ่โดยผู้แทนได้หากสหกรณ์นั้นมีสมาชิกมากกว่า ๕๐๐ คน แต่ผู้แทนสมาชิกจะมีจำนวนต่ำกว่า ๑๐๐ คน ไม่ได้ ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้องค์ประชุมมีขนาดเล็กโดยไม่มีขอบเขตจำกัด (มาตรา ๕๖)

๑๘. กำหนดให้มีการแยกสหกรณ์ได้ และสามารถแบ่งทุนสำรองจากสหกรณ์เดิมได้ (มาตรา ๕๙ ถึงมาตรา ๖๑ และมาตรา ๙๖ ถึงมาตรา ๑๐๐)

๑๙. กำหนดให้สหกรณ์ฝากเงินในธนาคารได้ทุกแห่งไม่ต้องขอความเห็นชอบ และนอกจากจะซื้อพันธบัตรของรัฐบาลแล้ว ยังซื้อตราสารอื่นของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจด้วย นอกจากนี้ยังสามารถฝากหรือลงทุนในกิจการที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนดได้ด้วย (มาตรา ๖๒)

๒๐. กำหนดให้สหกรณ์ต้องจัดทำทะเบียนและส่งสำเนาทะเบียนหุ้นและทะเบียนสมาชิกภายใน ๓๐ วันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ ทั้งนี้ เพื่อลดภาระของสหกรณ์ให้ปฏิบัติงานได้สะดวกขึ้น (มาตรา ๖๔)

๒๑. กำหนดเพิ่มเติมสาเหตุของการสั่งเลิกสหกรณ์ของนายทะเบียนสหกรณ์ได้อีกหนึ่งสาเหตุคือ กรณีที่สหกรณ์ไม่ส่งสำเนาบัญชีและรายงานประจำปีต่อนายทะเบียนสหกรณ์เป็นเวลา ๓ ปี ติดต่อกัน ทั้งนี้ เพื่อให้สหกรณ์จัดทำบัญชีให้ถูกต้องเรียบร้อยเป็นประจำ และป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบของพนักงานสหกรณ์หรือกรรมการของสหกรณ์ (มาตรา ๗๑ (๒))

๒๒. กำหนดให้คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ทุกคำสั่ง โดยสามารถอุทธรณ์ได้ต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (มาตรา ๗๒)

๒๓. ตัดอำนาจผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีกรณีสั่งให้สหกรณ์แก้ไขข้อบกพร่องในการชำระบัญชีของสหกรณ์ แต่กำหนดให้นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ เป็นผู้ที่มีอำนาจใช้ดุลยพินิจสั่งให้แก้ไขข้อบกพร่องในการชำระบัญชีของสหกรณ์หรือไม่ก็ได้ (มาตรา ๘๕)

๒๔. กำหนดให้สหกรณ์สามารถยื่นขอจดทะเบียนเป็นชุมนุมสหกรณ์ได้ โดยให้สหกรณ์ที่มีการร่วมกันตั้งแต่ ๕ สหกรณ์ขึ้นไป ร่วมกันขอจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์ ทำให้ชุมนุมสหกรณ์มีสมาชิกขึ้นต่ำเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้แยกระดับของชุมนุมสหกรณ์ออกเป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาคและชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศอีกด้วย (มาตรา ๑๐๑)

๒. พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอน ๒๖ ก วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๓ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และไม่เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการของสหกรณ์ สมควรปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับองค์ประกอบและการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ลักษณะต้องห้ามของกรรมการหรือผู้จัดการ หลักเกณฑ์การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย การแต่งตั้งรองนายทะเบียนสหกรณ์ เงินค่าหุ้น การตั้งผู้รับโอนประโยชน์ของสมาชิกผู้ตาย อำนาจหน้าที่ของสหกรณ์ในการรับฝากเงิน หลักเกณฑ์ในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย อำนาจของรัฐมนตรีในการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญ และแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ให้ครอบคลุมและเหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินกิจการของสหกรณ์สามารถลุล่วงไปได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ มีบทบัญญัติทั้งหมด ๑๘ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน โดยการกำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์ แห่งชาติ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ (มาตรา ๓)

๒. กำหนดให้อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นนายทะเบียนสหกรณ์ (มาตรา ๔)

๓. กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหาร กพส. ประกอบด้วย อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นประธาน กรรมการ มีอำนาจหน้าที่บริหาร กพส. ตลอดจนตรวจสอบติดตามและประเมินผลงานของสหกรณ์ที่ได้รับการ ส่งเสริมจาก กพส. ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบกรมส่งเสริมสหกรณ์” (มาตรา ๕)

๔. กำหนดให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน ซึ่งในระหว่างที่สมาชิกภาพของสมาชิกหากยังไม่สิ้นสุดลง ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของสมาชิกใช้สิทธิเรียกร้องหรืออายัดหุ้นของสมาชิกผู้นั้น และเมื่อสมาชิกภาพของสมาชิก สิ้นสุดลง สหกรณ์มีสิทธินำเงินตามมูลค่าหุ้นที่มีอยู่มาหักลบกลบหนี้ที่สมาชิกผูกพันต้องชำระหนี้แก่สหกรณ์ และให้สหกรณ์มีฐานะเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิพิเศษเหนือเงินค่าหุ้นนั้น (มาตรา ๗)

๕. กำหนดให้เพิ่มความตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้เป็นมาตรา ๔๒/๑ และมาตรา ๔๒/๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยเมื่อสมาชิกได้ทำความยินยอมเป็นหนังสือไว้กับสหกรณ์กับ หน่วยงานที่สมาชิกปฏิบัติหน้าที่อยู่หักเงินเดือนหรือค่าจ้างเพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่มีต่อสหกรณ์ จนกว่าภาระหนี้หรือภาระผูกพันนั้นจะระงับสิ้นไปให้หน่วยงานนั้นหักเงินดังกล่าวและส่งเงินที่หักไว้ให้แก่ สหกรณ์ โดยสมาชิกอาจทำหนังสือตั้งบุคคลหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้รับโอนประโยชน์ในเงินค่าหุ้น เงินฝาก หรือเงินอื่นใดจากสหกรณ์เมื่อตนเองถึงแก่ความตาย โดยมอบไว้แก่สหกรณ์ไว้เป็นหลักฐาน (มาตรา ๘)

๖. กำหนดให้ยกเลิกความใน (๕) ของมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ ใช้ความตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๙)

๗. กำหนดให้ยกเลิกความใน (๑) ของมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ ใช้ความตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๑๐)

๘. กำหนดให้การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ ให้จัดสรรเป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ ของกำไรสุทธิ และเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงแต่ต้อง ไม่เกินร้อยละห้าของกำไรสุทธิ (มาตรา ๑๑)

๙. กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๑๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่ง ประเทศไทย (มาตรา ๑๒)

๑๐. กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๑๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ ความตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทนกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์ กำหนดการพ้นจาก ตำแหน่งมาตรา ๑๑๔ กรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย (มาตรา ๑๓)

๑๑. กำหนดให้เพิ่มความตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้เป็นวรรคสี่ของมาตรา ๑๑๖ แห่ง พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๑๔)

๑๒. กำหนดให้เพิ่มความตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้เป็นมาตรา ๑๑๗/๑ แห่ง พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๑๕)

๑๓. กำหนดให้อัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์ แห่งชาติกำหนดตามมาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนที่

พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ คงใช้บังคับได้ต่อไปจนกว่าจะมีกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๗)

๓. พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอน ๓๔ ก วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒ หน้า ๒๗

วันเริ่มใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานทำให้มีบทบัญญัติบางประการไม่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาและคุ้มครองระบบสหกรณ์ สมควรปรับปรุงบทบัญญัติของพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อการพัฒนา คุ้มครอง และสร้างเสถียรภาพแก่ระบบสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเพิ่มการกำหนดคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อให้ความเหมาะสมยิ่งขึ้น กำหนดประเภท ลักษณะของสหกรณ์ วัตถุประสงค์ และขอบเขตแห่งการดำเนินกิจการของสหกรณ์ ปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับสมาชิกสมทบของสหกรณ์ กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์เกี่ยวกับการดำเนินกิจการของสหกรณ์ แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้ตรวจสอบกิจการ บทบัญญัติเกี่ยวกับงบการเงิน และบทบัญญัติเกี่ยวกับการสอบบัญชี เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ดำเนินกิจการในทำนองเดียวกันกับสถาบันการเงินไว้เป็นการเฉพาะ และกำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เพื่อให้การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมถึงกำหนดให้สหกรณ์จังหวัดเป็นนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดเพื่อประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกลุ่มเกษตรกรและปรับปรุงกำหนดโทษและอัตราโทษให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีบทบัญญัติทั้งหมด ๔๐ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดให้ยกเลิกคำนิยามคำว่า “สหกรณ์” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “สหกรณ์” หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ผู้มีสัญชาติไทย โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จัดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้” (มาตรา ๓)

๒. กำหนดให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๔)

๓. กำหนดให้เพิ่มความว่า “ให้มีการประชุมคณะกรรมการไม่น้อยกว่าปีละสี่ครั้ง” ในวรรคห้าของมาตรา ๑๓ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๕)

๔. กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๖)

๕. กำหนดให้ยกเลิกความใน (๒) (๓) และ (๔) ของมาตรา ๑๖ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๗)

๖. กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๗ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๘)

๗. กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๙)

๘. กำหนดให้เพิ่มความตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัตินี้ เป็นมาตรา ๒๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๑๐)

๙. กำหนดให้ยกเลิกมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๑๑)

๑๐. กำหนดให้ยกเลิกวรรคสองของมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๑๒)

๑๑. กำหนดให้เพิ่มความตามมาตรา ๑๓ เป็นมาตรา ๓๓/๑ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๑๓)

๑๒. กำหนดให้ยกเลิกวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๓๘ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๑๔)

๑๓. กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๑ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๕)

๑๔. กำหนดให้ยกเลิกความใน (๕) ของมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๑๖)

๑๕. กำหนดให้เพิ่มความตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้เป็นมาตรา ๕๑/๑ มาตรา ๕๑/๒ และมาตรา ๕๑/๓ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๑๗)

๑๖. กำหนดให้เพิ่มความตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้เป็น (๕) (๖) และ (๗) ของมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๑๘)

๑๗. กำหนดให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๑๙)

๑๘. กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ และมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๒๐)

๑๙. กำหนดให้ยกเลิกความในส่วนที่ ๔ การสอบบัญชี มาตรา ๖๙ ของหมวด ๓ สหกรณ์ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๒๑)

๒๐. กำหนดให้ยกเลิกความใน (๒) ของมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๒๒)

๒๑. กำหนดให้ยกเลิกมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๒๓)

๒๒. กำหนดให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๒๔)

๒๓. กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา ๘๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ข้อความตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๒๕)

๒๔. กำหนดให้เพิ่มความตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้เป็นหมวด ๔/๑ การดำเนินงาน และการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน มาตรา ๘๙/๑ มาตรา ๘๙/๒ มาตรา ๘๙/๓ และมาตรา ๘๙/๔ (มาตรา ๒๖)

๒๕. กำหนดให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๐๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๒๗)

๒๖. กำหนดให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๑๐๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความตามมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๒๘)

๒๗. กำหนดให้เพิ่มความตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้เป็นมาตรา ๑๐๕/๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๒๙)

๒๘. กำหนดให้ยกเลิกความในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ข้อความตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๓๐)

๒๙. กำหนดให้เพิ่มความตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้เป็นหมวด ๙/๑ การพิจารณาอุทธรณ์ มาตรา ๑๒๘/๑ มาตรา ๑๒๘/๒ มาตรา ๑๒๘/๓ มาตรา ๑๒๘/๔ และมาตรา ๑๒๘/๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๓๑)

๓๐. กำหนดให้ยกเลิกความในหมวด ๑๐ บทกำหนดโทษ มาตรา ๑๒๙ มาตรา ๑๓๐ มาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๒ และมาตรา ๑๓๓ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๓๒)

๓๑. กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องดำเนินการแต่งตั้งให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๓๓)

๓๒. กำหนดให้ในกรณีที่ข้อบังคับของสหกรณ์ใดไม่เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๓๓/๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้สหกรณ์นั้นแก้ไขข้อบังคับของสหกรณ์ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงดังกล่าวภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงใช้บังคับ (มาตรา ๓๔)

๓๓. กำหนดให้สหกรณ์แก้ไขข้อบังคับของสหกรณ์ที่เกี่ยวกับสมาชิกสมทบให้เป็นไปตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๓๕)

๓๔. กำหนดให้สหกรณ์ที่มีสมาชิกซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยอยู่ในวันก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้สหกรณ์ดำเนินการ ปรับปรุง แก้ไข ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๓๖)

๓๕. กำหนดให้บรรดาค่าอุทธรณ์ที่ได้ยื่นและยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจพิจารณาต่อไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะแล้วเสร็จ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๓๗)

๓๖. กำหนดให้กฎหรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎหรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๓๘)

๓๗. กำหนดให้การดำเนินการออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๓๙)

นางสาวจุฬาพัฒน์ ช่างเกตู / จัดทำ